

«ТИ РОСТЕШ – ЗРОСТАЮТЬ»

гість редакції, студентка Києво-Могилянської академії
неприятнь і джерела

Якість юросвіти та
якості особистості

– Пані Ольго, що означає якісна юросвіта з погляду сучасного студента-правника?

– Чим менш безпорадним ти почуваєшся на робочому місці, тим якіснішу освіту ти здобув.

Якісна освіта – це не тоді, коли тебе навчили всього, а тоді, коли тебе підготували якісно аналізувати та правильно оцінювати інформацію. Право неймовірно динамічне і «кількісні» знання тут є короточасним надбанням. А ось коли ти приходиш на роботу і можеш ефективно працювати над поставленим завданням та швидко віднаходити розв'язання проблеми, це означає, що роки в університеті не витрачено марно.

– На вашу думку, за чотири роки ви стали юристом?

– Тут відіграє роль чинник життєвого досвіду, який пов'язаний із віком. Неможливо бути професійно сформованим, якщо ти ще не сформувався як особистість. Мало хто буде серйозно сприймати 20-річного «юриста»! Звісно, слід почати чи спробувати почати працювати, але важливо не припиняти навчання, адже невідомо, які якості ти ще відкриєш у собі.

Мабуть, юристом треба народитись... Це не професія, це стан душі і стиль життя!

– Які плюси і мінуси підготовки «могилянського» юриста?

– Викладацький склад у нас сформовано так, що ми маємо можливість отримати, так би мовити, «прогресивні» знання. А можливість обирати навчальні дисципліни дозволяє визначити, яких знань на сьогодні потребуєш саме ти. Крім того, студентів на факультеті менше ніж зазвичай в інших закладах, а тому природно формується індивідуальний підхід до кожного студента: за 4-5 років тебе знають буквально всі!

Звісно, немає меж досконалості, але навіть у сучасному стані НАУКМА випускає юристів, які, на мою думку, є одними з найкраще підготовлених до правової реальності.

– До речі, про реальність. Деякі студенти-правники в НАУКМА, які вже мають практичний досвід, урізний, часом вишуканий, спосіб виправдовують корупцію. Їхній аргумент виглядає приблизно так: якщо ми не заплатимо чи не домовимося, то це зробить інша сторона й ми не доб'ємося справедливості для нашого клієнта. Думаю, що ці студенти не є оригінальними, вони повторюють аргумент свого роботодавця. Як це пояснити і подолати таке ставлення?

– Вони прийняли підхід: «ти або з нами, або проти»

«Чим менш безпорадним ти почуваєшся на робочому місці, тим якіснішу освіту ти здобув»

нас». Важко бути частиною соціуму і бути проти нього водночас. Сильні особистості намагаються протидіяти корупції, слабші долучаються до загальної гри. Звісно, можна просто працювати в такій сфері, де необхідність і «частота» корупції зведені до мінімуму, і тим самим вберегти себе від цього бруду. Принаймні хочеться сподіватись, що така схема можлива. Але це не вирішує проблеми. Тому слід дотримуватись принципу – «роби все, що від тебе залежить, і нехай буде те, що має бути».

Прикро, але доводиться спілкуватись із пригніченими однокурсниками, яких обставини вимушують діяти проти принципів, а це має руйнівний вплив на особистість.

– Щодо формування особистості молодого юриста. Як ставляться студенти до списування і плагіату?

– Особисто мені завжди було шкода часу на написання «шпаргалок», і за чотири роки так і не навчилася цьому «мистецтву». Але для деяких студентів це – єдина форма ефективного засвоєння матеріалу.

Особисто до плагіату ставлюсь дуже негативно і мрію, коли вже у нас, як у Голландії, наприклад, створять єдину базу всіх коли-небудь зданих студентами робіт. Завдяки їй викладач може легко визначити дійсного автора роботи, і студента очікують доволі серйозні санкції, аж до відрахування.

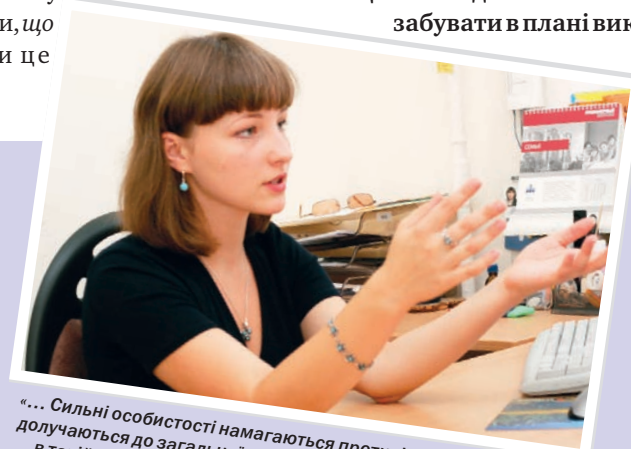
Що ти знаєш і як

– Роботодавці цінують таку рису юриста, як практична хитрість. Як вона формується?

– Мені видається, що хитрість, як і практичність, – це вроджена властивість. Вона не формується (посміхається). Хитрість або є, і тоді вона вдосконалюється із набуттям життєвого досвіду, або її нема. До речі, на першому курсі в нас проводили анкетування: просили зазначити три позитивні і три негативні риси юриста. Так ось, хитрість було відзначено в обох категоріях! Тож, мабуть, це питання досі спірне.

– Нині в Києві чимало студентів-правників швидко починають працювати. Це не шкодить навчанню?

– Схиляюсь до думки, що таки варто почати працювати на останніх роках навчання. Звісно, це забирає значний відсоток часу і в деяких випадках, при невдалому плануванні і недостатній відповідальності, позначається на успішності студента. Але, водночас, це дає змогу правильно оцінити, що ти знаєш і як ти це

«... Сильні особистості намагаються протидіяти корупції, слабші долучаються до загальної гри. Звісно, можна просто працювати в такій сфері, де необхідність і «частота» корупції зведені до мінімуму, і тим самим вберегти себе від цього бруду...»

знаєш. При цьому «відкриваються очі» на навчальний процес і всю ту інформацію, яка ще попереду.

Звласного досвідузнаю, що сприйняття нових знань одразу стає більш практичним, в один момент у мозку проявляються всі взаємозв'язки галузей і право загалом сприймається більш комплексно.

Крім того, є можливість більш реалістично визначитись зі спеціалізацією, а отже, обрати вдалі теми дипломних робіт і поглиблювати ті знання, які тобі знадобляться.

– Але від зайнятості на роботі є й шкода?

– Звісно, дуже важко одночасно добре працювати і навчатись. Ті, кому не вдається поєднати обидва, або хто свідомо проти цього, все ж вляштовуються на стажування або короткострокову роботу під час літніх канікул: у будь-якому випадку треба десь набувати досвід.

Неостанньою причиною цього є також те, що будь-яка серйозна робота вимагає наявності попереднього досвіду, а коли його здобувати, як не під час навчання?

– Яку професію, з-поміж юридичних, студенти нині вважають найбільш популярною, і чому?

– Переважна більшість випускників нашого факультету працює в приватному, а не публічному «секторі». Думаю, не помилюсь, якщо скажу, що найбільше студенти прагнуть потрапити в престижні зарубіжні та національні юридичні фірми, які заробили собі ім'я і працюють на нього. Це гарантує статус, пристойний зарібок і, напевне, забезпечить вам повну зайнятість (посміхається). Проте це не страшує вас від розчарувань...

– Сьогодні в ЮНЗ дівчат більше ніж хлопців. Чим це пояснюєте ви?

– Не впевнена, що дівчат більше. У Могилянці – так, більше, а ось, наприклад, у Чернівецькому університеті на юридичному практично лише хлопці. В будь-якому разі кількість дівчат-правників дійсно зростає, і це свідчить про те, що ми стаємо більш впевненими і орієнтованими на самостійність у житті.

Непохитний авторитет

– Пані Ольго, яким, на ваш погляд, є ідеальний викладач?

– Ідеальний викладач має обожнювати свою дисципліну і власну роботу. Тоді він буде експертом у своїй галузі, справедливим до студентів та їх роботи, непохитним авторитетом в їх очах.

– Що викладачі ніколи не повинні забувати в плані викладання?

Освіта – це інвестиція в майбутнє, і на викладачів покладено тягар цього внеску. Не можна шкодувати зусиль на «відкриття» талантів у студентах та сприяння їх розвитку.

І, звісно, треба рухатись у ногу з часом, гнучко реагувати на зміни, що відбуваються у суспільстві та праві, і з висоти своїх знань і досвіду направляти студентів на формування власних висновків.

– Наукова підготовка викладача. Наскільки ви відчули її важливість як студентка?

– Наукова підготовка, безсумнівно, конче важлива. Проте для юриста ключовою є також практика, досвід практичної діяльності, адже немає теорії без практики. Студент, як правило, легковажно сприймає наукові звання викладача, але він завжди, нехай навіть інтуїтивно, оцінить вагу і «неповторність» досвіду, яким з ним ділиться успішний у своїй галузі викладач-юрист.

– Як визначити, чи викладач «поставив» справедливу оцінку?

– Справедливо поставлена оцінка не викликає запитань ні в кого: ані в студента, ані у викладача, ані в колег-студентів. Думаю, цьому сприяє система, запроваджена в Могилянці, коли 60-70% остаточного балу визначається комплексно, за результатами роботи впродовж семестру та на основі низки робіт, і лише 30-40% оцінки залежить від складеного іспиту чи заліку.

– Які ваші перевірені поради щодо того, як успішно опанувати право?

– Не шкодувати часу. Вчасно ставити запитання. Відчувати азарт «перемоги».

– Ваша порада, як ефективно оволодіти професійною іноземною мовою?

– Аби оволодіти іноземною, треба мати сильну мотивацію, знайти час і необхідність постійно її застосовувати. Щодо професійної мови, то необхідно мати ґрунтовні базові знання мови та, відповідно, використовувати її у професійній діяльності. До речі, завжди відчуватиму вдячність до своєї шкільної вчительки з англійської, яка вивела мене на той рівень, з якого можна розвиватись самостійно.

– Ваша ставлення до запровадження поза університетського іспиту на здобуття кваліфі-

«Мрію, коли вже у нас, як у Голландії, наприклад, створять єдину базу всіх коли-небудь зданих студентами робіт. Завдяки їй викладач може легко визначити дійсного автора роботи, і студента очікують доволі серйозні санкції, аж до відрахування»

І ВИМОГИ...», – Ольга БУРЛЮК про якість юросвіти, юридичного натхнення

кації «юриста» (що надавав би право юридичної практики)?

– Думаю, за сучасного рівня корумпованості освіти введення такої ланки «професійного контролю» в Україні було б виправдане.

Успіх і конкуренція

– Пані Ольго! Яка дефініція успіху студента-правника?

– Мабуть, досягнення найвищої з поставлених цілей сприймається як успіх. Але ти ростеш, зростають і вимоги до тебе, а тому виміряти «успіх» неможливо. Це динамічне явище, яке часом навіть не встигаєш відчувати.

Для більшості студентів-правників очікуваний «успіх» – це без особливих зусиль влаштуватися на пристойну роботу і впевнено, планомірно рухатись по кар'єрній драбині. Проте не думаю, що варто обмежувати себе лише цим, адже одного дня тебе може охопити почуття розчарування і жалю до себе через знехтувані колись можливості!

– А якими були ваші відчуття в моменти «успіху»?

– Об'єднує ті моменти, які я б могла назвати успіхом, як не дивно, відчуття неймовірної... самотності. І неодмінно надумку спадало німецьке прислів'я – «На вершині людина самотня» (Am Oben ist man allein).

– Юристам притаманна критичність. Вони стримано визнають або не визнають успіх інших. Якщо це суто проблема юристів, то чи не зароджується вона на «юридичному»?

– Думаю, це загальнолюдська проблема. Однак світ і середовище діяльності юристів настільки конкурентні, що тут вже давно закріпився принцип «The winner gets it all». Так, переможець отримує все, а тому і власна поразка сприймається болісніше. В переважній більшості інших професій категорія «успіху» не настільки яскраво виражена.

Хоч я ще не практикую як юрист, але мені вже доводилось бути в ситуаціях, коли звичайна людська заздрість дивовижним чином змінювала ставлення до мене моїх найближчих, здавалося, колег.

– Юристи нерідко притупляють свою креативність. Як це подолати?

– Якщо відчуваєш, що юридичний формалізм заповнив усі сфери твого життя, професійного і особистого, і тобі це заважає, то треба працювати над собою. Кожен робить це по-своєму: барви життя для кожного свої. Серед моїх колег є дівчина, яка чемпіонка України з танцю бугі-вугі, і при цьому успішно на-

вчається. Інша пише вірші різними мовами і неодноразово перемагала на конкурсах читців. Дехто грає в університетській рок-групі. Одним словом, не треба обмежувати себе банальним навчанням, адже при перенасиченні мозку однорідною інформацією втрачається чутливість до нової інформації, і твоя робота виявляється марною.

Особистість – збірний образ

– Пані Ольга, яка ваша улюблена дисципліна за чотири роки? Чому?

– Як не дивно, це – кримінальне право. Абсолютно мій тип «аналітики». Мало яким університетським результатом пишаюсь так, як 100 балами за іспит з кримінального. На жаль, на моє переконання, адвокат у кримінальних справах і взагалі робота в цій сфері – не для жінки. Прикро, але я свідомо заборонила собі навіть думати про такий розвиток кар'єри.

– Що для вас зіграло ключову роль в опануванні професійної мови?

– Для мене ключову роль зіграла підготовка до міжнародних змагань з права, які проводяться англійською. Мені доводилось щоденно читати десятки і сотні сторінок англійського правового тексту, аналізувати його і формулювати висновки англійською. За рік я вже вільно почувалась у термінології і часом ловила себе на тому, що згадую термін спершу англійською, а вже тоді шукаю в пам'яті його аналог українською мовою...

Ну і, звісно, свій внесок зробив майже рік роботи в американській юридичній фірмі, де англійська є другою, а іноді і першою робочою мовою.

– Що вам дала участь у навчальних судових процесах?

– Практично все. Розвиток, вдосконалення, неоціненний досвід, упевненість у собі, величезну кількість нових вмій і навичок, які необхідні кожному юристу. Не буду також нехтувати здобутим визнанням, численними знайомствами і новими можливостями, які відкрились переді мною і так чи інакше пов'язані з моєю участю в судових дебатах.

Загалом це надзвичайно ефективна форма навчання, і її варто запроваджувати на загальному рівні для всіх студентів права. «Розвиток відбувається через напруження», а у випадку дебатів він поєднаний із грою.

– Три уроки, які ви за своїли для себе під час університетського життя (навчання)?

– Сміливість винагород-

жується. Успіх не пробачають. Друзі проявляються в щасті, а не в біді.

– Те, що ви не з Києва, як це вплинуло на ваше формування в університеті як юриста?

– Те, що ти приїжджаєш до нового міста, повністю змінюєш середовище і оточення, породжує низку складнощів, зокрема емоційних. Тобі треба знайти і *посісти* власне місце. А це загартовує характер.

– З якими дилемами в університетському житті ви стикалися і як їх вирішували?

– У нас в університеті існує можливість обирати навчальні дисципліни, які ти будеш вивчати наступного року, тож перед нами стоїть постійна дилема: «що обрати?» Я для себе вирішила вибирати щоразу ті не-стандартні курси, які важливі для формування свідомості правника і до яких я навряд чи повернусь самостійно. Так, мені неодмінно доведеться стикатись з проблемами житлового права, і за допомогою всього масиву літератури та більш досвідчених колег зможу розібратись в цьому питанні. Але навряд чи в мене буде друга можливість зайнятись правовими аспектами боротьби з міжнародним тероризмом.

– Ваша найбільша помилка, і чому вона вас навчила?

– Надто довіряю людям, сприймаю їх за більш відповідальних і порядних, ніж вони є насправді, тож час від часу отримую неприємні сюрпризи. Вчуся бути більш реалістичною і менш наївною.

– Яким є ваш улюблений спосіб зняття напруження?

– Дуже люблю читати в міських парках: шелест дерев дуже заспокоює...

– Прошло майже три роки з часу «помаранчевої революції», у котрій моголи брали активну участь. Що той час значив для вас?

– Так, ми дійсно активно брали участь у подіях помаранчевої революції. Можна навіть сказати, ми були творцями цієї революції на своєму рівні: 75% студентів-правників були задіяні у штабах різних політичних партій та громадських організацій. А революція була для нас певним моментом осяяння, консолідацією всіх зусиль і внутрішніх ресурсів.

Це було також тим критичним моментом, в якому проявляються (і проявилися) люди. Тут йдеться не про те, хто яку партію підтримував і які політичні переконання сповідував. А про внутрішню глибину і соціальну придатність кожного з нас. Від студентів не вимагали брати участь у страйку, ні. Тому більше поваги викликають ті, хто свідомо і відкрито не приєднався до руху, ніж ті, хто з меркантильних міркувань хотів, як кажуть, «засвітитись» або просто приходив стати «очевидцем» подій.

– Що той час значив для ваших колег?

– Прошло май-

же три роки. Багато чого змінилось, але нія, ні жоден з моїх друзів не шкодуємо про те, що революція відбулась. І тут не має значення оцінювання безпосередніх наслідків революції, адже справжні зміни відбулися набагато глибше: в свідомості нашого покоління. А ми, до речі, є першим поколінням, яке пішло в школу в Україні, а не в Радянському Союзі (1991–1992 рр.), яке не вчило гімн СРСР, і яке знає лише одну країну – Україну. Саме нас вчили бути тими, хто «змінить все на краще», і, думаю, ми готові до цього тягаря.

Здається, що емоційного заряду, який митоді отримали, вистачить на все життя.

– Ви зараз від'їжджаєте на навчання за кордон займатись європейськими студіями. Це «втеча від реальності» чи спроба, вивчивши європейські стандарти, привнести зміни ззовні?

– Однозначно друге. За роки навчання мої ідеалістичні погляди не лише не зникли, а завдяки викладачам стали міцнішими і ґрунтовнішими. Я вважаю, що нам є чому повчитись у країн «заходу». На мою думку, зі збільшенням критичної маси людей, які сповідують європейські принципи, збільшуватиметься також кількість, якість та ефективність змін у нашій системі. Тому хочу долучитись до цього процесу. Залишається тільки сподіватись на геометричну, а не арифметичну прогресію (*посміхається*).

– Що для вас є джерелом натхнення в праві?

– Віра у верховенство права.

– Що повинен спитати себе той, хто вирішує, чи стати юристом?

– Чи підтримуєш ти вислів «Закон як дишло...»: якщо ні, то варто спробувати стати юристом!

Спілкувався Славик БІГУН

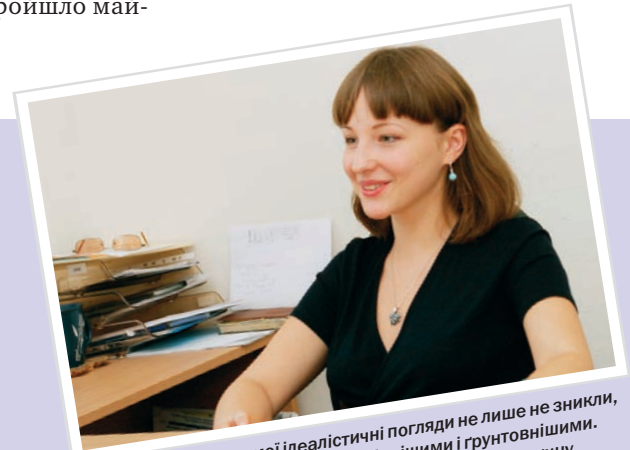
ПЕРСОНА	
П.І.Б.	БУРЛЮК Ольга Володимирівна
Вік	21 рік
Освіта, кваліфікація	Бакалавр права (НаУКМА, 2007) кандидат у магістри (Ун-т Маастрихта (Нідерланди), 2007-2008)
Попередній досвід, інша діяльність	Помічник юриста в київському представництві ЮФ «Чадборн енд Парк» (2006 р.) Учасник численних конкурсів – національних і міжнародних – з навчальних судових процесів (дебатів), наукових заходів
Володіння іноземними мовами	Англійська; німецька; вивчає польську та голландську
Авторитет в галузі права	Збірний образ «ідеального юриста»
Найбільші проф. досягнення	Перемога в складі команди в національному раунді «Конкурсу Джессапа» (2007 р.); 9 місце в командному та 51 в індивідуальному заліку на Міжнародних раундах «Конкурсу Джессапа» (2007 р.); «Кращий оратор» національного «Конкурсу Джессапа» 2006 р.
Проф. мрія	Одного дня представляти Україну в Міжнародному Суді ООН
Проф. кредо	Не обмежуй себе очікуваннями інших

«... мені вже доводилось опинятися в ситуаціях, коли звичайна людська заздрість дивовижним чином змінювала ставлення до мене моїх найближчих, здавалося, колег»

«Я для себе вирішила вибирати щоразу ті нестандартні курси, які важливі для формування свідомості правника, і до яких я навряд чи повернусь самостійно»

«За роки навчання мої ідеалістичні погляди не лише не зникли, а завдяки викладачам стали міцнішими і ґрунтовнішими. ...Залишається тільки сподіватись на геометричну, а не арифметичну прогресію»